

Forum MNE

2024

GODIŠNJI

Izvještaj

+382 (0) 20 602 710
montenegro@forum-mne.com
www.forum-mne.com

FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

Forum MNE je organizacija za mlade koja od 2002. godine radi na razvoju omladinskog rada i omladinske politike kroz neformalno obrazovanje. Forum MNE se iz međunarodnog projekta (PRONI Institut za socijalnu edukaciju mladih i Forum Syd) razvio u lokalnu organizaciju civilnog društva, koja je registrovana u martu 2007. godine. Naše brojke do sada su 23 godina rada, 40.000 mladih koji su prošli kroz naše programe, 90 realizovanih projekata i 384 edukovanih omladinskih radnika i aktivista. Organizacija zapošljava 7 osoba i 10 trenera. Organizacijom upravlja odbor sastavljen od pet članova. Skupštinu organizacije čine predstavnici mladih ljudi/grupacija mladih s kojima Forum MNE radi, partnerskih organizacija civilnog društva i relevantnih institucija. Organizacija je oformila Mlade savjetnike, tijelo od 15 mladih, kako bismo osigurali njihovu aktivnu participaciju u donošenju odluka i aktivnog učešća. Organizacija okuplja veliku grupu volontera čiji su članovi mladi iz sve tri regije.

VIZIJA FORUMA MNE JE:

Pravedno i miroljubivo društvo čijem razvoju doprinose aktivni mladi građani.

MISIJA FORUMA MNE JE:

Forum MNE je organizacija koja ostvaruje svoju viziju pružajući podršku razvoju mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne pojedince i građane sposobne da prepoznaju, traže i ostvaruju svoja prava i doprinose razvoju miroljubivog i pravednog društva.

VRIJEDNOSTI:

Forum MNE se snažno protivi bilo kojoj vrsti diskriminacije. Forum MNE stvara bezbjedno okruženje u kojem se svi osećaju dobrodošlo i prema njima se postupa na osnovu principa jednakosti. Programi Foruma MNE zasnivaju se na principima i vrijednostima: nediskriminacije, tolerancije, doživotnog učenja, promovisanja i preuzimanja lične odgovornosti, transparentnosti, optimizma, proaktivnosti, poštovanja i vrednovanja mladih i njihovog aktivnog učešća u procesima donošenja odluka.

SADRŽAJ

1.....	STRATEŠKI PRAVCI FORUMA MNE.....	5
1.1.....	BLAGOSTANJE I DOBROBIT MLADIH.....	5
1.2.....	MLADI I SOLIDARNOST, SARADNJA I KOHEZIJA.....	15
1.3.....	MLADI I ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA.....	22
2.....	OSTALE AKTIVNOSTI.....	24
3.....	DIO SMO ZAJEDNICE.....	25
4.....	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ.....	27
5.....	TIM FORUMA MNE.....	28

UVODNA RIJEČ

ELVIRA HADŽIBEGOVIĆ

Poštovani partneri, članovi i prijatelji Foruma MNE,

Pred vama je godišnji izvještaj za 2024. godinu – godinu u kojoj smo hrabro nastavili da otvaramo važne teme, rušimo barijere, stvaramo prilike i osnažujemo mlade da aktivno oblikuju svoje zajednice.

Kao i uvijek, naša posvećenost razvoju omladinskog rada, unapređenju omladinske politike i stvaranju prostora u kojem se čuje glas mladih – bila je temelj našeg djelovanja. Kroz regionalne, lokalne i evropske inicijative, povezivali smo praktičare, institucije, istraživače i same mlade – vjerujući da samo zajednički možemo oblikovati pravednije i otpornije društvo.

Poseban naglasak ove godine stavili smo na **profesionalizaciju omladinskog rada**, kroz aktivnosti sprovedene u okviru Erasmus+ projekta *“Otkrivanje potencijala omladinskog rada na Zapadnom Balkanu”*. Kroz obuke, istraživanja i umrežavanje sa partnerima iz regiona, doprinijeli smo izgradnji kvalitetnijeg, vidljivijeg i prepoznatljivijeg omladinskog rada, u skladu sa evropskim standardima. Među najznačajnijim rezultatima ističemo osnivanje **Udruženja praktičarki i praktičara omladinskog rada Crne Gore**, kao važan korak ka osnaživanju ove profesije i stvaranju održivog sistema podrške za mlade.

Tokom 2024. godine, nastavili smo da budemo uz **mlade koji nijesu ni u obrazovanju, ni u zapošljavanju, ni u obuci (NEET)** – stvarajući prostore za sticanje vještina, povezivanje sa poslodavcima i razvoj preduzetničkih ideja. Kroz projekte poput *„Inkluzivan napredak ka EU integracijama“* i *„Regionalna akademija za povećanje zapošljivosti NEET mladih“*, osnažili smo stotine mladih da naprave iskorak ka sopstvenom razvoju i ekonomskoj nezavisnosti.

Zdravlje i sigurnost mladih, njihovo razumijevanje svijeta i međusobnih razlika, bili su jednako važan dio naše misije.

Kroz projekat *„Promijeni pravila igre“*, otvorili smo teme o kojima se čuti – istražili smo koliko je alkohol zaista dostupan mladima i u saradnji sa školama razvili alate koji ih ohrabruju da biraju zdravlje i sigurnije puteve. U isto vrijeme, kroz *„(De)polarizaciju mladih“*, započeli smo osjetljiv, ali neophodan dijalog o podjelama, predrasudama i ekstremizmu – svjesni da upravo u otvorenom razgovoru leži prvi korak ka razumijevanju i zajedništvu.

Ostali smo posvećeni njegovanju prostora u kojem se mladi povezuju, izražavaju, uče i preispituju svijet oko sebe – kroz projekte medijske i digitalne pismenosti, interkulture razmjene i inicijative koje promovišu rodnu ravnopravnost i društvenu pravdu.

U tom duhu, s ponosom ističemo i našu ulogu kao **suosnivača Evropske mreže za građansko obrazovanje (ECEC Network)** – potvrdi da naši glasovi, ideje i iskustva odjekuju i van granica Crne Gore.

Ova godina bila je i izazovna i snažna – nosili smo je zajedno.

Zahvalni smo svim mladima koji su nam poklonili povjerenje, svim partnerima koji su vjerovali u zajedničku viziju, svim volonterima koji su ulagali sebe, i svima koji su nas pratili, kritikovali i podržavali.

U 2025. godinu ulazimo sa istim entuzijazmom – spremni da rastemo zajedno s mladima, da učimo i gradimo društvo u kojem svaka mlada osoba ima priliku da bude viđena, podržana i slobodna da mijenja svijet oko sebe.

Hvala što ste uz nas.

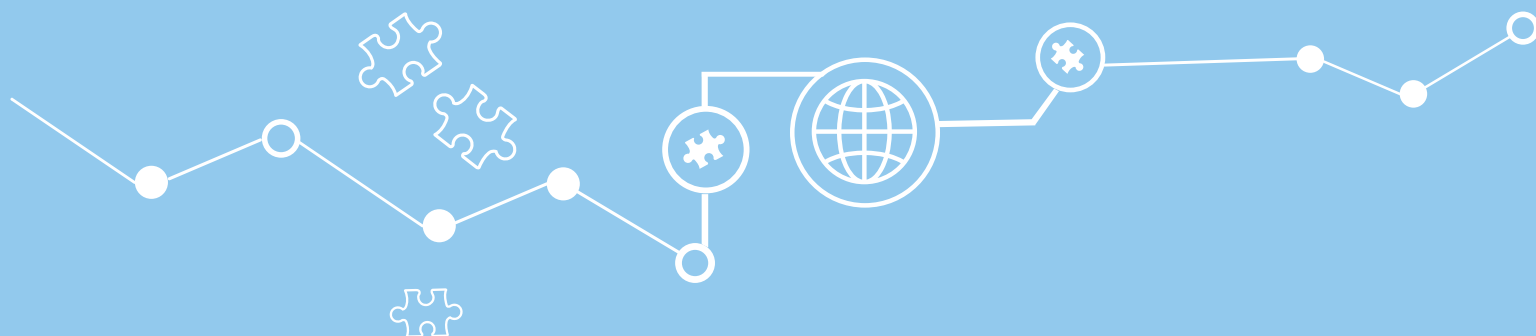
S poštovanjem,
Elvira
Predsjednica
elvira.hb@forum-mne.com

1. STRATEŠKI PRAVCI FORUMA MNE

Forum MNE sprovodi sve programe u skladu sa svoja 4 strateška pravca:

- Blagostanje i dobrobit mladih
- Mladi i solidarnost, saradnja i kohezija
- Mladi i zdrava životna sredina
- Aktivizam i učešće mladih u demokratskom životu društva, kao pravac koji se prožima kroz prva 3 i sve aktivnosti koje organizacija sprovodi.

1.1. BLAGOSTANJE I DOBROBIT MLADIH

Forum MNE pruža podršku mladima za lični razvoj i samoaktuelizaciju, te sticanje esencijalnih vještina, izgradnju otpornosti i agilnosti, osamostaljivanje i dostojanstven rad. Ovaj program se sprovodi kroz sljedeća polja i aktivnosti: omladinski kampovi, omladinske razmjene, programi osamostaljivanja mladih, psihosocijalna podrška mladima, kulturne, umjetničke i istraživačke radionice, informisanje mladih, razvoj kritičkog razmišljanja, karijerno savjetovanje, razvoj esencijalnih vještina, usklađivanje obrazovanja sa potrebama tržišta rada, preduzetništvo i servisno učenje.

1.1.1. Inkluzivan napredak ka EU integracijama

Forum MNE je u 2024. godini uspješno nastavio sa sprovođenjem projekta *Inkluzivan napredak ka EU integracijama - Osnajivanje civilnog društva za učinkovit doprinos inkluzivnom razvoju lokalnih zajednica*, koji ima za cilj da doprinese i stimuliše inkluzivan razvoj lokalnih zajednica u Crnoj Gori kroz osnajivanje organizacija civilnog društva, lokalnih organizacija i drugih aktera u zajednici, iz javnog i privatnog sektora, i umrežavanje u cilju udruženog djelovanja. Projekat se sprovodi u partnerstvu sa Centrom za omladinsku edukaciju, a uz podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave Crne Gore.

U 2024. godini, 50 mladih ljudi iz centralne regije Crne Gore (Podgorica, Tuzi, Nikšić, Danilovgrad i Cetinje) su dobili priliku da budu dio III generacije polaznika „one-stop-shop“ programa obuke. „One-stop-shop“ program obuke podrazumijeva sveobuhvatan pristup i nudi set vještina neophodnih u cilju povećanja konkurentnosti mladih ljudi na tržištu rada. Šestomjesečna obuka je obuhvatila: kurs mekih i digitalnih vještina, kao i kurs karijernog savjetovanja.

Po završetku programa obuke, uslijedila je organizacija Sajma poslova pod nazivom *Digitalne vještine – ključ za karijerni napredak*. Događaj je organizovan 11. jula od strane ICT Cortex – klaster za informacione tehnologije, inovacije, dizajn, edukaciju i tehnološki razvoj Crne Gore i Tehničko-istraživačka laboratorija - TechLab, a koji su u proteklih 6 mjeseci sprovodili kurseve digitalnih vještina u okviru pomenutog programa. Događaj je okupio polaznike/ce one-stop-shop programa obuke, i blizu 50 poslodavaca iz civilnog, biznis i IT sektora, i obilježio završnicu edukativnog programa ali i nastojanja organizatora da mladi inovativni ljudi demonstriraju svoje vještine i stečena znanja, da se predstave poslodavcima kroz „1 na 1“ razgovore, čuju savjete za dalji karijerni razvoj, steknu uvid o potrebama na tržištu rada i eventualno dobiju priliku za zaposlenje.

Uslijedio je poziv za tromjesečni kurs preduzetništva u organizaciji Unije mladih preduzetnika, koji je razvijen kao podrška mladim i kreativnim ljudima (17-30 godina) iz centralne regije Crne Gore koji žele da razviju ili realizuju svoje biznis ideje. Po završetku poziva, izvršena je selekcija kandidata kroz sprovođenje intervjua i potpisivanje Ugovora o stipendiranju, nakon čega je krenula realizacija kursa. Uz mentorsku pomoć i podršku, polaznici/ce kursa su vrijedno radili na izradi svog biznis plana i na pripremi za predstavljanje svojih preduzetničkih ideja u sklopu finalnog događaja. Po završetku kursa, Unija mladih preduzetnika je organizovala događaj pod nazivom „Arena preduzetničkih ideja“, na kojoj je predstavljen pitch osam fantastičkih preduzetničkih ideja – od održivih proizvoda do inovativnih digitalnih platformi. Uz pomoć tri člana stručnog žirija izabrane su i simbolično nagrađene prve tri najbolje biznis ideje.

Kampanja javnog zagovaranja je ujedno predstavljala i najizazovniji poduhvat u okviru projekta i podrazumijevala je izradu dokumentarca „NEET mladi u Crnoj Gori – zagovaranje bolje budućnosti“, 10 novinarskih članaka i prikupljanje podrške za tri inicijative javnog zagovaranja koje imaju za cilj: 1) Prepoznavanje NEET mladih u strateškim i zakonodavnim dokumentima; 2) Transformaciju Zavoda za zapošljavanje Crne Gore kako bi se povećala njegova efikasnost u pružanju podrške NEET mladima, naročito onima koji su marginalizovani ili bez kvalifikacija; 3) Unapređenje programa karijernog savjetovanja sa fokusom na razvoj vještina neophodnih za razvoj karijere.

Događaj pod nazivom *Javno zagovaranje – NEET mladi zaslužuju posebnu pažnju i podršku* organizovan je 04. decembra u Evropskoj kući. Događaj je okupio predstavnike/ce organizacija civilnog društva, relevantnih institucija, privatnog sektora, kao i zainteresovane mlade ljude. Tokom konferencije smo predstavili glavne rezultate istraživanja „NEET mladi – situaciona analiza“, nakon čega smo predstavili tri inicijative javnog zagovaranja. Tokom događaja pozvali smo sve prisutne, sa fokusom na predstavnike/ce civilnog sektora da podrže naše inicijative javnog zagovaranja i time pokažu da postoji volja za postizanjem zajedničkog cilja – poboljšanja položaja NEET mladih u Crnoj Gori. U okviru panela *Položaj NEET mladih u Crnoj Gori – neophodnost multisektorskog pristupa u rješavanju problema* okupili smo relevantne aktere u polju zapošljivosti mladih, koji su govorili o trenutnoj situaciji kada je riječ o mladim ljudima, kao i o značaju multisektorske saradnje u rješavanju problema.

Pres konferencija održana 04. decembra u PR centru je ujedno podrazumijevala i poslednji javni događaj u okviru projekta. Na pres konferenciji smo predstavili glavne rezultate dvogodišnjeg projekta i predstavili inicijative javnog zagovaranja, uz adekvatnu medijsku praćenost.

Projekat Inkluzivan napredak ka EU integracijama – Osnaživanje civilnog društva za učinkovit doprinos inkluzivnom razvoju lokalnih zajednica realizuje Forum MNE i Centar za omladinsku edukaciju uz podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave Crne Gore. avili inicijative javnog zagovaranja, uz adekvatnu medijsku praćenost.

1.1.2. Regionalna akademija za povećanje zapošljivosti NEET mladih

U 2024. godini smo počeli i sa sprovođenjem projekta *Regionalna akademija za povećanje zapošljivosti NEET mladih*, čiji je cilj da doprinese povećanju zapošljivosti mladih u prekograničnom području Sandžaka (opštine Bijelo Polje, Rožaje i Berane u Crnoj Gori i opštine Sjenica, Tutin i Novi Pazar u Srbiji) kroz pružanje podrške u prevazilaženju jaza u vještinama potrebnim za pristup tržištu rada kroz programe izgradnje kapaciteta za unapređenje znanja i vještina. Projekat sprovodi Forum MNE u saradnji sa partnerskim organizacijama: Građanska inicijativa mladih Rožaje, Centar za omladinski rad (CZOR) – Novi Sad, Srbija i Kancelarija za mlade – Novi Pazar. Projekat finansijski podržava Evropska unija i Ministarstvo javne uprave Crne Gore.

#ONE
STOP
SHOP
PROGRAM
OBUKE

Prva faza projekta podrazumjevala je izradu studije pod nazivom *Studija o zapošljivosti mladih – NEET mladi u prekograničnoj regiji Sandžaka*. Istraživanje je imalo za cilj da identifikuje jaz između ponude i potražnje na tržištu rada prateći afinitete mladih, realne razvojne mogućnosti u posmatranom geografskom području i uočene trendove na tržištu rada, kao i da mapira NEET populaciju mladih u projektom obuhvaćenoj regiji Sandžaka u jednom vremenskom trenutku, te ukaže na ključne barijere prilikom tranzicije mladih od obrazovanja do tržišta rada. Istraživanje je rađeno paralelno u obje države, a objedinjeni izvještaj možete pročitati i preuzeti na sljedećem linku.

Potom smo otvorili poziv za iskazivanje zainteresovanosti za 4 eksperta/ekspertkinje, a u cilju osnivanja radne grupe koja će kreirati kurikulum za 7-mjesečni one-stop-shop program, te kreirati dokument (Manifest) sa smjernicama o podsticanju zapošljivosti NEET mladih ljudi u prekograničnom području Sandžaka.

Početni događaj u okviru projekta *Regionalna akademija za povećanje zapošljivosti NEET mladih* - Kick-off događaj u organizaciji Foruma MNE organizovan je 14. oktobra u Regionalnom biznis centru u Beranama. Događaj je okupio oko 40 osoba: predstavnike/ce Zavoda za zapošljavanje, nevladinih organizacija, kao i bivše polaznike/ce one-stop-shop programa obuke i zainteresovane mlade ljude, te obilježio početak aktivnosti Regionalne akademije, najavu edukativnog „one-stop-shop“ programa obuke, predstavljanje istraživanja *Studija o zapošljivosti mladih/NEET mladi u prekograničnoj regiji Sandžaka*, kao i potpisivanje Memoranduma o saradnji kao dokumenta kojim se ozvaničava dalja saradnja u polju zapošljivosti mladih ljudi u prekograničnoj regiji Crne Gore i Srbije. Potpisnici Memoranduma su Forum MNE, Centar za omladinski rad, Građanska inicijativa mladih Rožaje, Kancelarija za mlade Novi Pazar, Srednja Stručne škole Berane i Regionalni biznis centra Berane. Predstavljen je i nacrt Manifesta – dokumenta koji sadrži smjernice za unapređenje položaja NEET mladih.

Neposredno nakon Kick-off događaja uslijedio je i poziv za IV generaciju polaznika „one-stop-shop“ programa obuke u Crnoj Gori namijenjenog za 25 mladih ljudi, a koji se sastoji iz 3 kursa i obuhvata: kurs mekih vještina, kurs digitalnih vještina i kurs preduzetništva. Kriterijum za odabir kandidata je bilo mjesto prebivališta – program je namijenjen za mlade iz tri opštine na sjeveru Crne Gore: Bijelog Polja, Berana i Rožaja, starosna dob – između 18-30 godina i trenutno status zaposlenja – prioritet prilikom procesa odabira su imali mladi ljudi koji nisu zaposleni, nisu u procesu obrazovanja ili obuci (NEET mladi). Ono što razlikuje ovaj „one-stop-shop“ program obuke od prethodnih jeste prilika za stažiranje koju nudimo za 5 polaznika/ca u trajanju od tri mjeseca po završetku obuke. Prilika za stažiranje će biti pružena onim mladim ljudima koji se pokažu kao najproaktivniji i najodgovorniji tokom trajanja obuka.

Tokom trajanja poziva, fokusirali smo se na organizaciju info sesija u sve tri projektom obuhvaćene opštine u cilju informisanja mladih, potencijalnih polaznika/ca obuke, o samom programu, njegovim ciljevima programa, kao i kriterijumima za odabir kandidata.

Nakon procesa sprovođenja intervjua sa zainteresovanim kandidatima koji su ušli u užu izbor, izvršili smo selekciju kandidata i potpisali ugovor o stipendiranju. U narednoj godini krećemo sa sprovođenjem sedmomjesečnog programa obuke za IV generaciju polaznika/ca.

Projekat Regionalna akademija za povećanje zapošljivosti NEET mladih sprovodi Forum mladi i neformalna edukacija, u partnerstvu sa Centrom za omladinski rad, Građanskom inicijativom mladih Rožaje i Kancelarijom za mlade Novi Pazar. Projekat podržava Evropska Unija kroz “Prekogranični program Srbija- Crna Gora 2014-2020 u okviru instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA II) alokacije za 2018, 2019. and 2020. godinu.

1.1.3. Otkrivanje potencijala omladinskog rada na Zapadnom Balkanu

U složenom socio-političkom kontekstu regiona Zapadnog Balkana, mladi se suočavaju s brojnim izazovima, dok istovremeno postaju ključni akteri društvenih promjena. U tom procesu, značajnu ulogu imaju praktičari i praktičarke omladinskog rada koji kroz svoj angažman osnažuju mlade i stvaraju prilike za njihov lični i profesionalni razvoj. I upravo su oni bili u fokusu aktivnosti projekta *Otkrivanje potencijala omladinskog rada na Zapadnom Balkanu*, koji ima za cilj unapređenje kvaliteta omladinskog rada u regionu i njegovo usklađivanje s evropskim standardima kroz:

- Pобољшanje uslova za razvoj i standardizaciju omladinskog rada, prepoznajući njegov višeslojni uticaj;
- Povezivanje i osnaživanje zajednice praktičara i praktičarki omladinskog rada kako bi se unaprijedila i podržala realizacija Evropske agende za omladinski rad;
- Promociju i društveno-političko prepoznavanje omladinskog rada;
- Podsticanje međusektorske i regionalne saradnje, s posebnim fokusom na mlade sa manjim mogućnostima.

Tokom prve godine realizacije projekta unaprijeđeni su kapaciteti za sprovođenje omladinskog rada u regionu kroz obuke, istraživanja i razvoj okvira za unapređenje kvaliteta omladinskog rada. Poseban fokus bio je na usklađivanju praksi s evropskim standardima i jačanju regionalne saradnje.

Jedno od ključnih dostignuća bilo je sprovođenje programa izgradnje kapaciteta, kroz koje je obučeno 128 praktičara i praktičarki omladinskog rada u regionu Zapadnog Balkana, omogućavajući im sticanje znanja i vještina prilagođenih potrebama svake od zemalja učesnica projekta. Osim toga, u Sarajevu (Bosna i Hercegovina) je organizovan Regional Design Thinking Lab, na kojem su praktičari i praktičarke omladinskog rada, predstavnici omladinskih organizacija i mladi radili na smjernicama/okviru za unapređenje kvaliteta omladinskog rada.

^[1] Nezvanični prevod naslova: Okvir kvaliteta omladinskog rada u regionu Zapadnog Balkana

^[2] Nezvanični prevod naslova: Političke dimenzije prepoznavanja omladinskog rada na Zapadnom Balkanu

Dokument *Youth Work Quality Framework*^[1] predstavlja sveobuhvatan vodič za unapređenje omladinskog rada. Fokusirajući se na ključne aspekte poput vrijednosti, principa, zakonodavstva, prepoznavanja, finansiranja, profesionalizacije i međusektorske saradnje, dokument pruža konkretne preporuke za podršku praktičarima i praktičarkama omladinskog rada, omladinskim organizacijama i organizacijama za mlade, omladinskim centrima, klubovima, servisima i donosiocima odluka u stvaranju i uspostavljanju održivih i dostupnih sistema podrške za mlade. Dokument naglašava i važnost međusektorske saradnje, standardizacije praksi i jačanja kapaciteta kako bi omladinski rad odgovorio na potrebe svih mladih, posebno onih iz marginalizovanih i nedovoljno zastupljenih zajednica. Sprovođenje preporuka je zajednička odgovornost svih aktera – praktičara i praktičarki omladinskog rada, OCD i kreatora politika. Kroz ulaganje u profesionalizaciju, prepoznavanje i održivost omladinskog rada, region može stvoriti podsticajno okruženje u kojem mladi imaju priliku da se razvijaju i aktivno doprinose društvu.

Istraživačka komponenta projekta pružila je temelje za bolje razumijevanje izazova i prilika u omladinskom sektoru, kao i za donošenje informisanih odluka u budućnosti. Komparativna analiza *Policy Dimensions of Youth Work Recognition in the Western Balkans*^[2] daje uvid u razlike koje postoje u pristupima omladinskom radu u regionu, ali i ukazuje na potrebu za sistematskim pristupom, boljoj koordinaciji i većim ulaganjima u omladinski rad kako bi se osigurala njegova održivost, efikasnost i ravnomjeran razvoj u cijelom regionu.

Projekat je obuhvatio i istraživanje o percepciji omladinskog rada u regionu, izazovima i prilikama s kojima se susreću praktičari i praktičarke omladinskog rada, OCD i mladi. Istraživanje je uključilo fokus grupe u svakoj zemlji Zapadnog Balkana, kao i onlajn upitnik. Rezultati istraživanja biće objavljeni početkom 2025. godine.

Tokom 2024. godine održana su i dva partnerska sastanka, jedan u Tirani (Albanija) i jedan u Sremskim Karlovcima (Srbija) koji su omogućili zajedničko planiranje aktivnosti, ali poslužili za razmjenu informacija i dobrih praksi.

Projekat sprovodi Forum MNE u saradnji sa partnerskim organizacijama: Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada (NAPOR) - Srbija, Sojuz za mladinska rabota - Sjeverna Makedonija, PRONI Centar za omladinski razvoj - Bosna i Hercegovina, Youth for Social Changes - Albanija, THY – Kosovo i Human Rights Education Youth Network (HREYN) - Belgija uz finansijsku podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave.

1.1.4. Promijeni pravila igre

Većina crnogorskih učenika smatra da im je alkohol dostupan bez ograničenja, bilo kad i na bilo kojem mjestu, samo ako imaju novac!

Prodaja i služenje alkohola licima mlađim od 18 godina u Crnoj Gori zabranjeni su i regulisani Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu i Zakonom o javnom redu i miru.

Uprkos jasnim zabranama svjedoci smo da se zakon ne poštuje. To potvrđuju i stavovi mladih – većina crnogorskih učenika smatra da im je alkohol bez ograničenja dostupan, bilo kad i na bilo kojem mjestu, samo ako imaju novac. Da bi empirijski potvrdili ove tvrdnje korišćenjem metode “tajni kupac” Forum MNE je tokom 2024. godine sproveo istraživanje u četiri crnogorske opštine: Kotor, Berane, Mojkovac i Danilovgrad na uzorku od 100 prodajnih objekata.

“Tajni kupci” su bili učenici i učenice srednjih škola uzrasta od 14. do 17. godina. Maloljetnici su bez problema kupili alkohol u 96% prodavnica, a u samo 5% slučajeva su učenike i učenice prilikom pokušaja kupovine alkohola su pitali za starost. Oznake da je prodaja alkohola zabranjena maloljetnicima “tajni kupci” nijesu uočili u čak 85% prodavnica.

Normalizacija prodaje alkohola djeci i mladima posebno zabrinjava imajući u vidu da svaki treći učenik u Crnoj Gori uzrasta od 13. do 18. godina povremeno ili često konzumira alkohol. Svaki drugi učenik lično poznaje nekog ko koristi alkohol. To su podaci istraživanja [Zdravstvena kultura i upotreba alkohola među mladima u Crnoj Gori](#) koje je Forum MNE sproveo u saradnji sa Zavodom za školstvo 2023. godine koje je obuhvatilo sve srednje i osnovne škole u Crnoj Gori.

S druge strane nema podataka nadležnih institucija o izvršenim kontrolama ili nadzoru prodaje alkohola maloljetnicima u trgovinskim objektima. Ovi podaci jasno ukazuju na alarmantnu situaciju i potrebu za hitnim djelovanjem u cilju zaštite djece i mladih. Zakonski okvir za smanjenje fizičke dostupnosti alkohola se mora unaprijediti i usaglasiti.

Budući da je istraživanje pokazalo da uticaj edukativnih programa na stavove mladih u velikoj mjeri zavisi od kvaliteta nastave – odnosno od toga koliko je nastava zanimljiva i prilagođena njihovim potrebama – Forum MNE je pilotirao Program za stručno usavršavanje nastavnog kadra s ciljem unapređenja kurikuluma zdravstvenog obrazovanja. Tokom prethodne godine realizovana su dva treninga: jedan za predstavnike/predstavnice osnovnih škola i jedan za predstavnike/predstavnice srednjih škola, okupivši ukupno 44 učesnika/učesnice. Nakon završene obuke, uz podršku mentora, učesnici/učesnice su sproveli aktivnosti u svojim školama, direktno uključivši preko 250 učenika i učenica.

U okviru ovog programa razvijena je i edukativna digitalna alatka *Alkofakti i mitovi* koja kroz zanimljiva pitanja i obrazloženja odgovora pomaže učenicima/učenicama da prodube svoje znanje, razbiju široko rasprostranjene mitove o alkoholu i razviju kritičko razmišljanje. Ovaj interaktivni resurs ne samo da pruža relevantne informacije, već i podstiče mlade da preispituju stavove i ponašanja u vezi s konzumacijom alkohola.

Direktan rad sa mladima nastavio se i tokom 2024. godine kroz različite aktivnosti. Članovi i članice volonterskog kluba mladih, koji djeluje u okviru Foruma MNE, aktivno su učestvovali u organizaciji različitih događaja s ciljem podizanja svijesti o štetnim efektima alkohola i promovisanju zdravih stilova života, pod sloganom #NeZelimiNecu.

Jedna od aktivnosti bila je organizacija *Žive biblioteke* događaja koji je omogućio mladima da kroz otvoreni razgovor sa osobom u procesu oporavka od zavisnosti razmijene mišljenja i steknu nova saznanja o izazovima i posljedicama konzumacije alkohola. Volonterski klub je organizovao i *Longboard MeetUp* i piknik koji je za cilj imao ne samo promociju fizičke aktivnosti, već i stvaranje pozitivnog i podržavajućeg okruženja u kojem mladi mogu razvijati zdrave navike i donositi informisane odluke.

Nije izostala ni saradnja sa širom društvenom zajednicom – u saradnji sa organizacijom Biciklo.me i Kancelarijom za mlade Glavnog grada, organizovan je *Critical Mass*, kojim je obilježen mjesec borbe protiv bolesti zavisnosti, s posebnim fokusom na alkohol. Događaj je okupio različite društvene aktore - mlade, roditelje, predstavnike institucija i organizacija civilnog društva u cilju promocije zdravih stilova života i skretanja pažnje na problem konzumacije alkohola.

U okviru regionalne komponente programa organizovani su redovni sastanci sa partnerima iz regiona – Centrom za omladinsku edukaciju - CEM (Bosna i Hercegovina) i Centrom za omladinski rad – CZOR (Srbija). Forum MNE je, zajedno sa predstavnicima drugih crnogorskih organizacija CAZAS, Juventas i Roditelji.me učestvovao u studijskoj posjeti Ljubljani (Slovenija) koju je organizovao CEM. Studijska posjeta bila je prilika za razmjenu iskustava i dobrih praksi u oblasti prevencije konzumacije alkohola sa kolegama i kolegamicama iz Slovenije, ali i Bosne i Hercegovine i Srbije. Program je organizovan u Impact HUB-u Ljubljana, gdje su učesnici i učesnice prisustvovali nizu predavanja i radionica koje su obuhvatile širok spektar tema – od trendova konzumacije alkohola među mladima i odraslima, preko njegovog uticaja na zdravlje i društvo, do praktične radionice o zagovaranju za unapređenje politika koje se tiču alkohola i uspjehnim kampanjama.

Trening o asertivnoj komunikaciji *Kako reći NE?* koji je organizovan za zaposlene u Forumu MNE i praktičare/praktičarke omladinskog rada bio je posvećen tehnikama koje se mogu koristiti u radu sa mladima u kontekstu prevencije konzumacije alkohola (postavljanje granica bez osjećaja krivice, suprotstavljanje pritisku okoline i sl.).

Sve aktivnosti realizovane su u okviru programa „Promijeni pravila igre!“ koji Forum MNE sprovodi uz finansijsku podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA) preko ForumCiv-a i IOGT NTO Movement-a.

1.1.5. (De)polarizacija mladih u Crnoj Gori – Uzroci i posljedice

U 2024. godini Forum MNE je započeo implementaciju projekta *(De)polarizacija mladih u Crnoj Gori – Uzroci i posljedice*, sa ciljem boljeg razumijevanja faktora koji utiču na društvenu polarizaciju i radikalizaciju mladih, kao i jačanja njihove otpornosti na ekstremističke narative. Projekat istražuje vrijednosti, stavove i percepcije mladih, uz poseban fokus na društvene podjele, predrasude i faktore koji utiču na njihovo formiranje.

Kroz ovaj projekat Forum MNE će, u saradnji sa Zavodom za školstvo (ZZS) i Nacionalnim operativnim timom za borbu protiv nasilnog ekstremizma (NOT):

- Sprovesti istraživanje među mladima u Crnoj Gori, koristeći anketiranje, fokus grupe i analizu postojećih izvora, kako bi se identifikovali ključni faktori polarizacije.
- Realizovati aktivnosti u 4 lokalne samouprave, uključujući radionice, javne diskusije i kreativne inicijative koje podstiču dijalog i društvenu koheziju.
- Promovisati rezultate istraživanja kroz javne događaje i kampanje, kako bi se podigla svijest o problemu i podstakle inkluzivne politike i prakse.

Tokom 2024. godine fokus je bio na pripremi istraživačkog okvira, mapiranju ključnih aktera i planiranju terenskih aktivnosti, dok se puna realizacija istraživanja i intervencija očekuje u 2025. godini. Forum MNE kroz ovaj projekat nastavlja svoj dugogodišnji rad na jačanju otpornosti mladih i izgradnji društva zasnovanog na dijalogu, razumijevanju i međusobnom poštovanju.

1.2. MLADI I SOLIDARNOST, SARADNJA I KOHEZIJA

Forum MNE podstiče solidarnost i saradnju među mladima, i podržava mlade da aktivno doprinesu društvenoj koheziji, pravdi i miroljubivosti.

U okviru ovog strateškog pravca, Forum MNE radi na nekoliko polja: smanjenje etničke i socijalne distance mladih, mobilnost i migracije mladih i razvoj lokalnih zajednica i omladinskih organizacija.

1.2.1. Aktivni mladi za mir i napredak

Projekat *Aktivni mladi za mir i napredak* nastoji da osnaži lokalna i regionalna partnerstva između OCD i lokalnih samouprava za dobro upravljanje uz učešće mladih u procesima donošenja odluka i jačanje participativnih demokratija na Zapadnom Balkanu.

Regionalni projekat sprovodi MIOS (Bosna i Hercegovina) u partnerstvu sa organizacijama TOKA (Kosovo) i Forum MNE (Crna Gora), a obuhvata 6 država: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Kosovo, Sjevernu Makedoniju i Srbiju.

Tokom treninga 2023. godine, dogovoreni su dalji koraci u projektu, a ključna uloga praktičara/ki u obrazovanju je podrška mladima u sprovođenju inicijativa servisnog učenja u oblasti digitalne i medijske pismenosti, u saradnji s lokalnim vlastima.

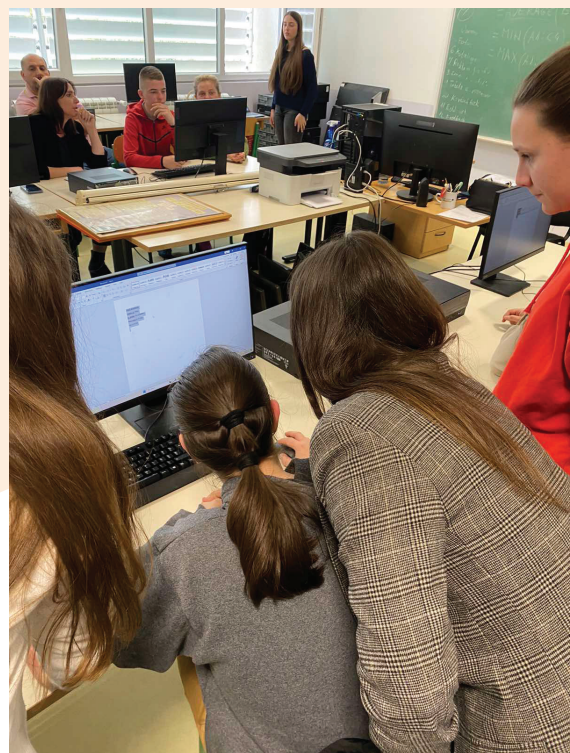
U okviru projekta realizovane su dvije inicijative u kojima je učestvovalo preko 30 mladih iz Podgorice i Tuzi, u saradnji sa Srednjom ekonomskom školom „Mirko Vešović“ i Srednjom mješovitom školom „25. maj“.

Navigacija kroz digitalni pejzaž

Učenici Srednje ekonomske škole „Mirko Vešović“ prepoznali su nisku digitalnu pismenost starijih sugrađana kao ključni problem. Održali su radionice u Penzionerskom klubu Podgorica, pružajući starijima priliku da steknu osnovne digitalne vještine. Organizovane su i individualne kućne osjete za one koji nisu mogli prisustvovati radionicama, uz podršku socijalnih radnika. Da bi osigurali kontinuitet, učenici su okupili volontersku grupu koja će nastaviti pružati podršku starijim sugrađanima.

Internet nije bauk

Učenici Srednje mješovite škole „25. maj“ fokusirali su se na djecu sa posebnim obrazovnim potrebama i njihove roditelje/staratelje. U saradnji sa NVU „Djeca Crne Gore“, organizovali su radionice o osnovama korišćenja računara i Microsoft Office paketa, omogućavajući učesnicima da steknu praktične digitalne vještine.

Tokom realizacije projekata, ostvarena je saradnja sa Udruženjem penzionera Podgorica, Sekretarijatom za socijalno staranje Podgorica, Glavnim gradom Podgorica, Sekretarijatom za lokalnu samoupravu Tuzi i NVU „Djeca Crne Gore“, čime su dodatno osnažene veze između mladih i lokalnih institucija.

Ove inicijative pokazuju kako mladi mogu biti pokretači pozitivnih promjena, gradeći inkluzivnije i digitalno pismenije društvo.

Sa ova dva projekta, Crna Gora je prvi put uzela učešće na konkursu za Regionalnu nagradu za servisno učenje. Projekat „Internet nije bauk“ je ušao u finale, i osvojio treće mjesto u kategoriji vaspitno obrazovnih ustanova.

Ceremonija dodjele diploma održana je u sklopu Prve regionalne konferencije o aktivizmu, održane u novembru 2024, u Tuzli. Tema konferencije bila je *Osnaživanje mladih kroz građanski aktivizam i servisno učenje*.

Više od 80 učesnika iz Kosova, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Albanije, Srbije i Bosne i Hercegovine podijelilo je svoja iskustva, razgovaralo o mobilizaciji građana i izgradnji snažnih partnerstava s ciljem doprinosa društvenim promjenama.

Jedan od ključnih trenutaka bila je prezentacija Strategije servisnog učenja, okvira za trajno angažovanje mladih u rješavanju problema u zajednici.

Na kraju konferencije, učesnici su simbolično potpisali zajedničku izjavu, obavezujući se da će nastaviti sa jačanjem građanskog aktivizma mladih u regionu kroz primjenu metodologija servisnog učenja.

Ovaj događaj nije bio samo zaključak jednog projekta, već početak nove faze regionalne saradnje i još većeg angažovanja mladih za pozitivne promjene.

Projekat je podržan kroz regionalni grant SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan, regionalni projekat koji sprovode Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Centar za istraživanja i javne politike (CRPM) i Institut za demokratiju i medijaciju (IDM), a finansijski ga podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

1.2.2. Uspostavljanje održivih mehanizama za osnaživanje mladih na lokalnom nivou • • • • •

U 2024. godini, Forum MNE je realizovao projekat pod nazivom *Uspostavljanje održivih mehanizama za osnaživanje mladih na lokalnom nivou*, čije su aktivnosti sprovedene u opštinama Mojkovac, Pljevlja, Petnjica i Plav. Ove regije su prepoznate kao oblasti u kojima mladi imaju ograničene mogućnosti za razvoj svojih ličnih kompetencija i ostvarivanje punog potencijala.

Cilj projekta bio je ojačati kapacitete lokalnih omladinskih administratora/ki, kao i drugih ključnih aktera koji rade sa mladima, kako bi se efikasno odgovorilo na izazove poput vršnjačkog nasilja, radikalizacije, ekstremizma i diskriminacije.

Nakon inicijalnih pripremnih aktivnosti, organizovane su dvije obuke za predstavnike lokalnih samouprava, obrazovnih institucija i omladinskih organizacija iz Mojkovca, Petnjice, Plava i Pljevalja. Prva trodnevna obuka *Prevenција i suzbijanje vršnjačkog nasilja kroz servisno učenje*, održana je u Mojkovcu, i bila je posvećena konceptu servisnog učenja kao alatu za prevenciju vršnjačkog nasilja. Prvog dana učesnici su se upoznali sa osnovama metodologije, timskim radom i ključnim principima kroz interaktivne vježbe i diskusije. Drugi dan obuke fokusirao se na prepoznavanje i prevenciju vršnjačkog nasilja, analizirajući njegove uzroke i sociološke faktore. Kroz praktične vježbe i grupne aktivnosti, učesnici su razvijali strategije za suzbijanje nasilja u svojim zajednicama. Treći dan bio je posvećen izradi outreach strategija i planiranju konkretnih aktivnosti za rad sa mladima.

Druga obuka *Pisanje prijedloga projekta i budžetiranje*, koja je trajala dva dana, bila je usmjerena na pisanje prijedloga projekata i budžetiranje. Učesnici su stekli znanja o projektnom ciklusu, analizi problema, izradi matrice logičkog okvira, formulisanju projekata i budžetiranju. Kroz interaktivne metode, uključujući prezentacije, grupni rad i praktične vježbe, učesnici su osposobljeni za prepoznavanje problema, definiranje ciljeva i rezultata, planiranje budžeta i evaluaciju projekata. Obuka je završena diskusijom o budućim koracima i evaluacijom programa.

Nakon završenih obuka, objavljen je javni poziv za mlade iz pomenute četiri opštine pod nazivom *Lokalni heroji i heroine*, koji će zajedno sa svojim mentorima/kama raditi na razvoju i realizaciji akcija u zajednici sa ciljem prevencije i suzbijanja vršnjačkog nasilja. Formirane su grupe mladih iz četiri opštine koje su, uz podršku mentora i stečena znanja, osmislile i sprovele kreativne inicijative za prevenciju nasilja.

Tako su u Mojkovcu mladi organizovali aktivnosti pod nazivom *Okupi družinu svoju, napravi priču bolju*, koje su promovirale zajedništvo i solidarnost među vršnjacima. U Petnjici su srednjoškolci uredili školsko dvorište i stvorili prijatno okruženje kroz projekat *Cvjetni park – mjesto mira i prijateljstva*, koje podstiče pozitivne vrijednosti. U Pljevljima je nastao *Vrtić prijateljstva: Mjesto gdje ljubaznost raste, a nasilje nema mjesta*, gdje su mladi osmislili sigurno okruženje za najmlađe, učeći ih vrijednostima nenasilja kroz igru i druženje. U Plavu je realizovan projekat *Mladi za mlade – Plav bez nasilja*, u kojem su mladi kroz kreativne projekte jačali toleranciju i zajedništvo u lokalnoj zajednici.

Završni događaj okupio je mlade, njihove mentore i građane, slavivši postignute rezultate i inspirativne promjene koje su ovi mladi ljudi pokrenuli. Kao podrška daljem radu omladinskih centara i klubova iz svih uključenih opština, donirana su simbolična sredstva koja će olakšati njihov budući rad.

U okviru projekta snimljen je i video spot, koji je pratio priču, kreiranje i implementaciju projekta grupe mladih iz Mojkovca. Video će biti objavljen početkom 2025. godine.

Projekat "Uspostavljanje održivih mehanizama za osnaživanje mladih na lokalnom nivou kroz programe servisnog učenja i podršku omladinskim servisima", sprovodi Forum MNE u partnerstvu sa Centrom za seoski razvoj, a u okviru projekta „Socio-ekonomsko osnaživanje mladih kroz efikasne omladinske servise” koji finansiraju Ministarstvo sporta i mladih i UNDP, a sprovodi UNDP.

1.2.3. Mladi Zapadnog Balkana - Virtuelna razglednica

Projekat ima za cilj da doprinese unapređenju medijske pismenosti i kritičkog razmišljanja mladih u regionu Zapadnog Balkana, kao i da stvori prostor za interkulturalni dijalog između mladih u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.

Fokus aktivnosti tokom 2024. godine u Crnoj Gori bio je na organizovanju virtuelnih interkulturalnih razmjena na kojima je učestvovalo preko 150 mladih, učenika i učenica srednjih škola iz Crne Gore, ali i zemalja učesnica projekta.

U okviru projekta raspisan je i regionalni nagradni konkurs za mlade, autore medijskih sadržaja na teme medijske i informacione pismenosti i interkulturalnog dijaloga. [Pobjednički video](#) objašnjava kako kulturna svijest oblikuje razmišljanje mladih, a bavi se i temom grafita. Članice pobjedničkog tima koji su činile Nađa Stojanović i Ema Nikočević iz Podgorice (Crna Gora), Natalija Petrović iz Novog Sada (Srbija) i Simona Paskoska iz Skoplja (Sjeverna Makedonije) učestvovala su na interkulturnoj razmjeni u Skopju tokom novembra meseca 2024. godine, kada je i nastao video koji su kreirale pod mentorstvom Ognena Janeskog.

Godišnji sastanak projektnih partnera održan je početkom aprila 2024. godine u Skoplju i omogućio je razmjenu iskustava i planiranje zajedničkih aktivnosti u cilju daljeg osnaživanja mladih u regionu Zapadnog Balkana.

Projekat finansira Evropska unija, a aktivnosti u Crnoj Gori kofinansira Ministarstvo javne uprave.

1.2.4. SMART Balkans Core grant

Fokus aktivnosti Foruma MNE, podržanih kroz SMART Balkans Core grant bio je na unapređenju i profesionalizaciji omladinskog rada u Crnoj Gori.

Omladinski rad i neformalno obrazovanje ključni su za razvoj vještina, osnaživanje mladih i stvaranje zajednica koje podstiču participaciju i društvene promjene. Ipak, Crna Gora se suočava sa nedostatkom standardizovanih programa obuke iz omladinskog rada, stručnog kadra i održivih servisa za mlade. Profesija omladinskog radnika/radnice još uvijek nije formalno prepoznata, a aktivnosti omladinskog rada i programe neformalnog obrazovanja uglavnom sprovode nevladine organizacije. Međutim, sadržaji tih programa variraju, ne postoji sistem osiguranja kvaliteta, a usluge koje se nude mladima često su fragmentirane, neodržive i nedovoljno dostupne u svim opštinama. Ovakvo stanje rezultira slabom podrškom mladima tokom njihove tranzicije u odraslo doba.

Tokom dva javna konsultativna sastanka Forum MNE okupio je različite društvene aktere iz omladinskog sektora koji su diskutovali o unapređenju i osiguranju kvaliteta omladinskog rada. Na sastancima je iskazana snažna potreba za prepoznavanjem profesije omladinskog radnika/radnice kroz zakonodavni okvir, kao i za osnivanjem strukovnog udruženja praktičara i praktičarki omladinskog rada.

Kao rezultat ovih inicijativa, u decembru 2024. godine organizovana je osnivačka skupština Udruženja praktičarki i praktičara omladinskog rada Crne Gore (UPORCG). Novoosnovano udruženje zalagaće se za standardizaciju i institucionalizaciju omladinskog rada, jačanje kapaciteta praktičarki i praktičara omladinskog rada za aktivno učešće u kreiranju i sprovođenju omladinskih politika, te izgradnju zajednice zasnovane na solidarnosti, poštovanju i jednakim mogućnostima za sve. Praktičarke i praktičari omladinskog rada biće prepoznati kao ključni akteri u zagovaranju prava i interesa mladih. Institucionalna podrška, omogućila je Forumu MNE unapređenje ljudskih resursa organizacije zapošljavanjem finansijsko-administrativnog asistenta, kao i tehničko unapređenje određenih sekcija sajta, s ciljem poboljšanja komunikacije sa korisnicima, povećanja transparentnosti i profesionalnosti organizacije.

Podrška za ove aktivnosti obezbijedena je kroz SMART Balkans Core grant regionalnog projekta SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan koji implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD) BiH, Center for Research and Policy Making (CRPM) Sjeverna Makedonija i Institute for Democracy and Mediation (IDM) Albanija, a finansijski podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

1.2.5. Rušenje barijera

Forum MNE u saradnji sa Ambasadom Kraljevine Holandije organizovao je dana 3. decembra, u prostorijama KIC-a Budo Tomović, projekciju holandskog filma *Fight girl* (2018). Film prati snažnu priču mlade djevojke koja pronalazi unutrašnju snagu kroz kikboks, pružajući poruku o otporu, borbi za jednakost i osnaživanju žena i djevojaka.

Nakon projekcije, organizovana je panel diskusija sa dvije izuzetne žene iz svijeta sporta: Zoricom Kostić i Marijanom Goranović. Njihove priče o hrabrosti, prevazilaženju prepreka i važnosti ženskog prisustva u sportu inspirisale su publiku. Učesnici su imali priliku da prodube razumijevanje o ulozi sporta u borbi protiv rodno zasnovanog nasilja.

U saradnji sa Srednjom ekonomskom školom „Mirko Vešović” i Srednjom medicinskom školom učestvovalo je više od 80 učenika ovih škola.

Radionica borilačkih vještina uz S4D metodologiju

Regionalna šampionka u kikboxu Lea Boshevska je organizovala inspirativnu radioncu borilačkih vještina. Održana je 7. decembra u Sportskoj dvorani Morača, gde je organizovana radionica borilačkih veština za 25 mladih uzrasta od 14 do 16 godina. Koristeći Sport za razvoj (S4D) metodologiju, radionica je omogućila učesnicima da kroz sport istraže temu rodne-ravnopravnosti razvijaju samopouzdanje, solidarnost i vještine prevazilaženja izazova. Fokus je bio na povezivanju sportskih aktivnosti sa vrijednostima jednakosti, poštovanja i nenasilja.

Ovaj projekat pod nazivom *Rušenje barijera* organizovan uz saradnju Ambasade Kraljevine Holandije, dio je globalne kampanje *16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja*.

Cilj projekta bio je da podigne svijest o važnosti osnaživanja žena i devojaka i da kroz sport i kulturu podstakne mlade na aktivizam i solidarnost.

1.3. MLADI I ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA

Kroz aktivističke i informativne kampanje, Forum MNE stvara uslove za omladinski aktivizam i omladinsko stvaralaštvo u vezi životne sredine i klimatskih promjena. Forum MNE je jedna od organizacija članica mreže Društveno odgovornih preduzeća u Crnoj Gori (DOP) u sklopu koje od 2013. godine aktivno učestvuje u sprovođenju strategije održivog razvoja kroz aktivnosti mreže.

U okviru Nedjelje globalnog obrazovanja organizovane su brojne radionice, dijalozi, kvizovi na temu ljudskih prava, ekologije i zaštite životne sredine, održivog razvoja, klimatskih promjena, siromaštva, interkulturnog obrazovanja itd.

1.3.1. Globalno obrazovanje

Forum MNE je od 2013. godine član mreže Globalnog obrazovanja. Centar Sjever-jug je parcijalni sporazum Savjeta Evrope, a cilj Centra je da razvije, poboljša i održi strategije i izgradnju kapaciteta za globalno obrazovanje s fokusom na institucije i stručnjake u polju globalnog obrazovanja u formalnom, neformalnom i informalnom sektoru.

Održan je godišnji sastanak Mreže za globalno obrazovanje u aprilu 2024. na Malti. Sastanak je okupio sve koordinate/ke, pripadnice/ce Mreže, na kojem su predstavljeni rezultati iz 2023. godine, kao i razvijene strategije i ideje za narednu godinu.

Nakon toga, organizovana je Nedelja globalnog obrazovanja u periodu od 18. do 24. novembra, a tema za ovu godinu je bila *Povezani ljudi za inkluzivnu planetu*. Organizovane su brojne kampanje, kvizovi, takmičenja, dijalozi, debate sa osvrtom na temu ljudskih prava, ekologije i zaštite životne sredine, održivog razvoja, klimatskih promjena, siromaštva, interkulturnog obrazovanja itd.

Krajem novembra 2024, Forum MNE je uzeo učešća na međunarodnoj konferenciji Globalnog

obrazovanja, organizovanoj od strane mađarske organizacije HAND. Konferencija je okupila lokalne aktere, saradnike, omladinske radnike, i koordinate Globalnog obrazovanja iz različitih zemalja svijeta.

Povezani ljudi za inkluzivnu planetu

Nedelja globalnog obrazovanja
2024

Co-funded
by the European Union

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Univerzitet za mlade i razvoj

U periodu 16-21 septembar Forum MNE je uzeo učešće i na Dugoročnom kursu obuke o globalnom obrazovanju i obrazovanju za održivi razvoj, održanom u Molini, u Španiji. Ovaj događaj organizovan je od strane Centra Sjever-Jug pri Savjetu Evrope, a u okviru 23. izdanja događaja Univerziteta za mlade i razvoj 2024 - Za kulturu, ljudska prava i vladavinu prava. Događaj je okupio 150 učesnika, iz 55 država svijeta.

Ciljevi kursa bili su sticanje znanja i kompetencija u vezi s Globalnim obrazovanjem i Obrazovanjem za održivi razvoj, jačanje interkulturnih i pedagoških vještina, iskustvo različitih neformalnih metoda učenja, te promoviranje umrežavanja i multiplikativnog efekta na lokalnom i globalnom nivou.

Kurs je trajao od septembra 2024. do februara 2025. Okupio je 25 praktičara obrazovanja iz formalnog i neformalnog sektora, aktivnih u organizacijama civilnog društva, omladinskim organizacijama, platformama i institucijama vezanim za mlade. Tokom realizacije projekta, ostvorena je direktna saradnja sa koordinatorima Globalnog obrazovanja iz Slovačke i Italije.

2. OSTALE AKTIVNOSTI

2.1. Partnerstvo sa OeAD GmbH

Partnerstvo sa OeAD GmbH je nastavljeno i tokom 2024. godine, kroz realizaciju dva projekata.

Projekat *Povećanje kvaliteta praktičnog obrazovanja kroz jačanje uloge organizatora praktičnog obrazovanja* koji je realizovan u Crnoj Gori u periodu od 2022. do 2024. godine, kao rezultat saradnje Austrijske agencije za obrazovanje i internacionalizaciju (OeAD iz Austrije), Centra za stručno obrazovanje (CSO) i Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija (MPNI) je imao za cilj povećanje kvalitete stručnog obrazovanja i obuke na osnovu efektivnog razvoja kvalitete praktičnog obrazovanja sa fokusom na ulogu i zadatke organizatora i organizatorki praktičnog obrazovanja.

U okviru projekta, organizovane su i četiri obuke organizatora praktičnog obrazovanja, koju je ukupno prošlo 27 organizatora praktičnog obrazovanja, a izradili su se i indikatori za osiguranje kvaliteta rada organizatora praktičnog obrazovanja.

U sklopu ovog projekta urađen je *Vodič za organizaciju i realizaciju praktičnog obrazovanja kod poslodavca u školskom i dualnom obliku*.

Završna konferencija projekta je održana u decembru 2024. godine kada je prezentovan Vodič predstavnicima obrazovanja i privrede, kao i uručene zahvalnice učesnicima projekta.

Organizovan je edukativni program *Simulacija rada parlamenta* koji ima za cilj upoznavanje mladih, odnosno srednjoškolaca, sa parlamentarnom procedurom i praksom, temama demokratije, parlamentarnog sistema, izbornog sistema, dijaloga i debate sa posebnim osvrtom na zakonodavnu proceduru u Skupštini Crne Gore kroz teorijsko i iskustveno učenje kako bi u budućnosti u društvenoj zajednici uzeli učešće kao aktivni i informisani građani.

U ovom programu učestvovali su mladi - njih 41, iz četrnaest škola, od čega je deset stručnih i mješovitih škola, iz deset crnogorskih opština.

Pripremi za centralni događaj, koji podrazumijeva simulaciju rada parlamenta, prethodile su tri radionice u okviru kojih su se učesnici upoznali sa temama: *Demokratija i dijalog, Parlamentarna demokratija i izborni i Partijski sistemi i zakonodavna procedura*.

Tokom dvodnevne simulacije na temu stručnog obrazovanja, učesnici su imali priliku da simuliraju rad u poslaničkim klubovima, razmatraju predlog zakona na matičnom Odboru - kao i na sjednicama plenuma, odnosno, da simuliraju kompletan zakonodavni proces.

2.2. Trening Nenasilne komunikacije

Kao tim, imali smo priliku da učestvujemo u dva uzastopna treninga nenasilne komunikacije u okviru Erasmus+ projekta u Poljskoj – *CommuniCARE* i *CommuniCARE+*. Ovi treninzi su nam omogućili da razvijemo dublje razumijevanje principa nenasilne komunikacije, ali i da ih praktično primijenimo u svom profesionalnom i ličnom okruženju.

CommuniCARE je bio naš prvi korak u procesu učenja, gdje smo se upoznali sa osnovnim konceptima i alatima nenasilne komunikacije. Kroz interaktivne vježbe i refleksivne sesije, učili smo kako prepoznati i izraziti sopstvene potrebe i emocije, ali i kako aktivno slušati druge i graditi odnose zasnovane na razumijevanju i empatiji.

Na *CommuniCARE+* treningu smo išli korak dalje – uz podršku sertifikovanog trenera, imali smo priliku da se dublje bavimo složenijim aspektima nenasilne komunikacije. Fokus je bio na praktičnom vežbanju kroz realne situacije, što nam je pomoglo da razvijemo sigurnost u primjeni metoda i unapredimo svoje veštine facilitacije u izazovnim komunikacijskim situacijama.

Ova iskustva su bila izuzetno dragocjena, ne samo za naš profesionalni razvoj, već i za način na koji se odnosimo prema drugima u svakodnevnim interakcijama. Treninzi su nam dali alate da bolje komuniciramo, rješavamo konflikte i stvaramo okruženje u kojem se svi mogu osjećati saslušano i podržano.

3. DIO SMO ZAJEDNICE

Kao i prethodnih godina, I ove godine smo veliku važnost dali aktivnostima i usavršavanju u svim relevantnim poljima na nacionalnom i lokalnom nivou, kroz učešće u javim raspravama i konsultacijama, pa smo tako i ove godine nastavili sa aktivnostima u oblasti razvoja omladinskog rada, fokusirajući se na njegovo prepoznavanje i standardizaciju. Forum MNE je i ove godine učestvovao u događajima Partnerstva Evropske komisije i Savjeta Evrope u omladinskom polju, gdje smo predstavili naše aktivnosti i dijelili primjere dobre prakse, ali i imali priliku da učimo iz iskustava drugih zemalja.

Nastavili smo i sa učešćem u radu Nacionalnog operativnog tima za suzbijanje nasilnog ekstremizma, terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma i drugim relevantnim aktivnostima i događajima u oblasti prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma.

Forum MNE je i ove godine nastavio sa aktivnim učešćem u mrežama, kao što su: **Mreža organizacija koje promovišu servisno učenje u Centralnoj i Istočnoj Evropi**, **Mreža za mlade Crne Gore**, **Koalicija za prava LGBTIQ+ osoba u Crnoj Gori** i **Mreža organizacija za borbu protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama**.

Cilj **Mreže organizacija koje promovišu servisno učenje u Centralnoj i Istočnoj Evropi** je uvođenje koncepta servisnog učenja u obrazovne sisteme i rad NVO-a u zemljama ove regije kako bi podstakli inovacije u obrazovanju kroz izgradnju lokalnih kapaciteta.

Mreža za mlade je organizacija, odnosno savez nevladinih organizacija/udruženja koje sprovode omladinsku politiku, a okuplja 46 organizacija.

Mreža organizacija za borbu protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama je osnovana 26. jula 2018. godine u okviru projekta Koalicija protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama, čiji je glavni cilj stvaranje zaštitnih mehanizama za učenike osnovnih i srednjih škola u Crnoj Gori. Misija Mreže je razvijanje podržavajućeg okruženja bez nasilja zasnovanog na razumijevanju i prihvatanju različitosti među učenicima.

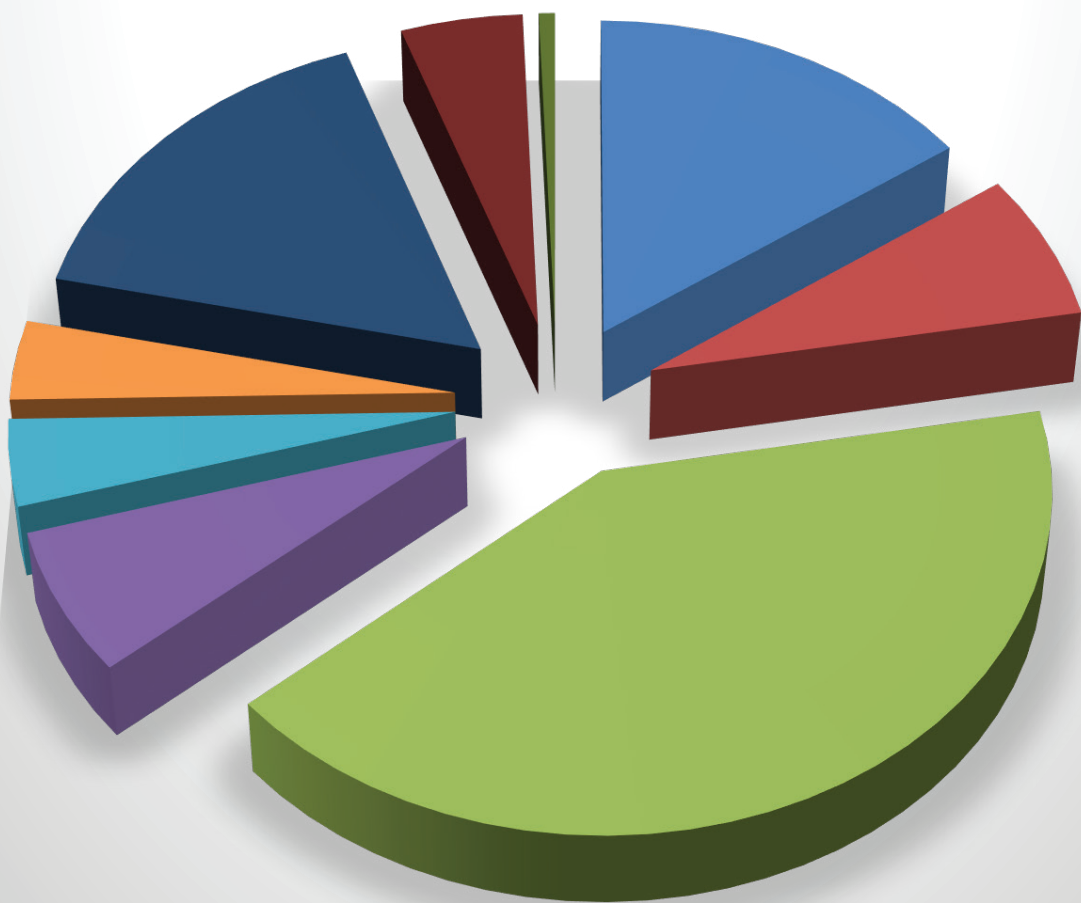

RAVNOPRAVNO – Koalicija za prava LGBTIQ+ osoba u Crnoj Gori, formirana 2022. sa ciljem zajedničkog rada i zalaganja različitih društvenih aktera za punu pravnu i društvenu jednakost LGBTIQ+ osoba u Crnoj Gori u svim oblastima. Djeluje na principima i vrijednostima punog poštovanja osnovnih ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti, dobrovoljnosti, feminizma, egalitarizma, solidarnosti, uzajamne podrške, međusobnog uvažavanja, te direktne demokratije. Tokom prethodne godine, mreža je razvijala metodologiju monitoringa rada institucija sistema u domenu pristupa pravdi LGBTIQ+ osoba, kao i metodologiju monitoringa rada organizacija civilnog društva i njihovih servisa podrške LGBTIQ+ zajednici.

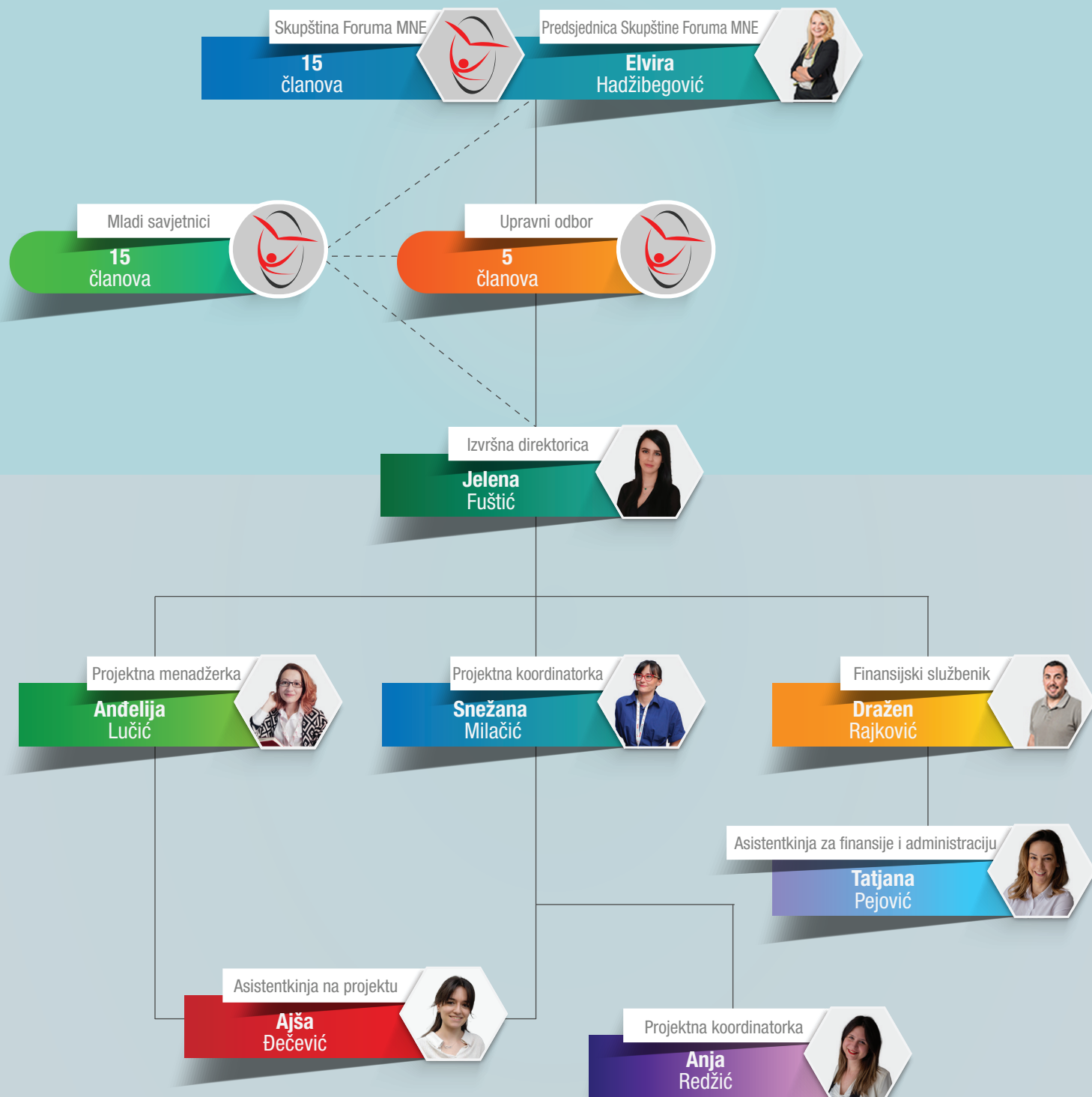
4. FINANSIJSKI PREGLED I PREGLED DONATORA – 2024.

■ IOGT-NTO Movement	63698.14 €
■ OeAD	29390.00 €
■ Evropska komisija	174193.26 €
■ Ministarstvo javne uprave	28639.56 €
■ SMART Balkans	17341.86 €
■ UNDP	15933.00 €
■ Ministarstvo inostranih poslova Holandije	67893.50 €
■ ECEC mreža	19835.00 €
■ Ostale donacije	2613.53 €

Ukupno: 419537.85 €

5. TIM FORUMA MNE

Forum MNE